

gradum sibi faciat, et postea desistat petere ut eligatur, certe non peccat. Secus si prætendat electionem, aperte cognoscens alterum esse digniorem. Ratio, quia licet Episcopus non peccet ipsum eligendo ex errore inculpabili, peccat tamen ille cooperando ad talem electionem, saltem materialiter injustam; maxime quia injustitia illa vergeret in damnum dignioris, qui jus habet ad sui electionem. Hæc sententia, speculative loquendo, apparet probabilior: attamen in praxi numquam videtur locum habere posse; nullo enim casu is qui est dignus, poterit esse certus quod Episcopus, bona fide eum eligendo, non habeat aliquod rationabile motivum, ipsi concurrenti occultum, excludendi alterum quem ille putat digniorem. Hoc innuit ipse Lugo, num. 89.

Dubium secundum est: an hic dignus, manifeste cognoscens alterum se digniorem, peccet acceptando beneficium, et teneatur damnum illi resarcire? Prima sententia affirmat, quam tenent Navar., lib. 2, *De rest.*, cap. 2, num. 173; Pal., dict. § 5, num. 1; item Sylvius et Tann., apud Salm., dict. num. 374. Ratio, quia ipse acceptando beneficium concurrat ad injustam electionem in damnum alterius. Secunda tamen sententia, quam tenent Sanchez, cap. 1, dub. 13, numer. 2; Sotus, *De just.*, lib. 3, q. 6, art. 2; Diana, tom. 2, tract. V, misc. resol. 110, cum Turr., etc., ac Salmant., loc. cit., dicit eum nec peccare, nec teneri ad restitutionem. Ratio cur non peccet, quia ex una parte, ut ait Div. Thomas 2.^a 2.^æ, q. 185, art. 3, loquens de assumptione ad episcopatum, ille qui debet assumere, tenetur assumere meliorem ad regimen ecclesiæ; pro eo vero qui assumitur, dicit quod non requiritur ut reputet se aliis meliorem, sed sufficit quod nihil in se inveniat per quod illicitum ei reddatur assumere prælationis officium. Ex alia parte non peccat cooperando peccato collatoris,

cum per ipsam collationem jam Episcopus peccatum consummaverit, et per accidens se habet quod ipse acceptet vel non, juxta dicta in simili casu lib. 3, num. 492, q. 8, v. *Sed admissa*. Prout enim (ait Sanchez) si pater et extraneus sint in extrema necessitate, extraneus recipiendo panem a filio, licet filius peccet panem ei præbendo, ipse tamen non peccat acceptando; ita in casu nostro. Ratio autem cur iste neque tenetur ad restitutionem est, quia, cum beneficium jam est ei collatum, alter dignior nullum jus amplius ad illud habet, eo quod desinit tunc beneficium esse inter bona communia: prout si res duobus vendita tradatur secundo emptori, non tenetur iste rem emptam primo emptori restituere, cum, per traditionem adeptus sit illius dominium, et extinctum sit jus ad rem primi emptoris. Licet autem in nostro casu concedatur digniori appellatio, collatio tamen in utroque foro valida est, et electus non potest a beneficio acquisito amoveri, nisi per sententiam judicis collatio invalidetur, ut diximus num. 102. Et hæc sententia mihi probabilior videtur: tanto magis, quia sicut dignus electus potest licite beneficium petere, juxta dicta in præcedenti dubio, sic etiam potest acceptare; eo quod nunquam potest esse certus collationem fuisse injustam. Hinc ait probabiliter Les., dict. num. 70, quod si certe existimes Episcopum non judicio, sed favore te prætulisse, hoc tibi non imputabitur si beneficium tibi non sollicitanti fuerit oblatum, vel si bona fide sollicitasti; videtur enim Ecclesia ratas habere has collationes in favorem concurrentium, ne ipsi deinde perpetuo scrupulis angantur, ut eruitur ex Trident. sess. 7.^a, cap. 3, ubi præcipitur beneficia conferre *dignis, aliter facta collatio omnino irritetur*. Ergo collationes dignis factas, pro assumptis jam ratas habet. Ceterum bene ait Sanchez, loc. cit., num. 3, quod *commu-*

niter oppositores excusantur a peccato, quia nullus se reputat minus dignum, et bona fide existimare valet quod si alius excedit in uno, ipse excedat in alio.

3628. *Queritur* 8.º An examinatores teneantur Episcopo denunciare digniores? Prima sententia negat cum Lugo, disp. 35, num. 66; Pal., loco citato, § 4, num. 9; Croix, lib. 4, numer. 626, et Barbosa, Garcia, etc., apud Salmant., num. 338. Et probant ex cit. cap. 18 Trident., sess. 24, ubi dicitur: «Peracto deinde examine, renuntientur quotcumque ab his idonei judicati fuerint ætate, moribus, doctrina,» etc. *Ex hisque Episcopus eum eligat, quem ceteris magis idoneum judicaverit*. Ergo, ut dicunt, ex verbis Concilii colligitur quod solum ad examinatores pertineat denunciare idoneos, ita ut Episcopus invalide eligeret eum quem ipsi reproarent; sed contra, ad Episcopum unice pertinet judicare quis eorum sit dignior. Hoc confirmat Lugo ex declaratione Sacræ Congregationis Concilii, quam refert, ubi dicitur: «Sacra Congregatio declaravit non pertinere ad examinatores, sed solum ad Episcopum judicare quis ex concurrentibus ad parochialem vacantem sit magis idoneus.» Et in Concil. Trident., cap. 18, sess. 24, tantum habetur ut examinatores, peracto examine, renuntient Episcopo quotcumque ab his idonei judicati fuerint. Hæc sententia est quidem probabilis; sed probabilior mihi est secunda sententia opposita, quam tenent communius Navar., lib. 2, *De restitut.*, cap. 2, numer. 187; Roncag., cap. 5, q. 9, resp. 1, et Salmant., num. 339, cum Azor., Ledes., Med., Villal., Lop., Dian., Tap., etc. Ratio, quia ideo et præcipue Concilium præscripsit concursus et examinatores, ut Episcopus facilius et tutius digniorem agnoscere ac eligere valeret: unde quamvis ex verbis Concilii non inferatur obligatio examinatum denuntiandi digniorem,

infertur tamen ex mente Concilii. Nec obstat declaratio allata Sacræ Congregationis, ut supra, quia ibi nihil aliud decernitur, nisi quod ad Episcopum pertinet judicare de majori dignitate oppositorum, et hoc est certum; sed ibi non excluduntur examinatores teneri ad exponendum Episcopo quem ipsi censeant magis idoneum, ut mens Concilii servetur. Demum hic notandum quod examinatores debent præstare juramentum de fidelitate in eorum officio, ut præcipitur in Tridentino, sess. 24, cap. 18, *De reformat.*; alioquin concursus est nullus, ut declaravit Sacra Congregatio Concilii, die 2 Decembris 1628.

ARTICULUS III

Quæ intentio et qualitates requirantur ad beneficium accipiendum?

3629. Quænam qualitas requiratur in eo cui beneficium confertur?

An requiratur in eo voluntas clericandi? Quomodo peccet recipiens beneficium simplex cum animo ducendi postea uxorem?

An peccet graviter recipiens beneficium curatum cum animo dubio suscipiendi sacerdotium intra annum?

«Resp. 1.º Ut beneficium aliquod valide et licite obtineatur, requiritur ut sit persona capax et habilis, hoc est, ut sit clericus, non illegitimus (cum quo tamen Episcopus dispensare potest ad ordines minores et beneficium simplex cui ordo major non est annexus), non irregularis, non excommunicatus, non improbus, aut facinerosus, ut habeat scientiam competentem ad munus beneficio annexum, et ætatem legitimam, nisi dispensetur, scilicet, pro beneficio simplici annos 14 (sufficere tamen 14 inchoatum, docet Diana, part. 3.^a, tract. VI, resol. 64, ex Azor. et aliis 5) (cum Gonzal., Pal., Fil., Barb. et Salmant., *De benef.*, cap. unic., nu-

mer. 160, communiter); pro eo quod subdiaconatum requirit, vigesimum primum; pro eo quod diaconatum, vigesimum secundum; pro eo quod sacerdotium, vigesimum quartum inchoatum (ut probabiliter Les. et Azor. apud Salmant., num. 157. *Quæ ætas sufficit, si ordinem suscipiat intra annum*, juxta Trident., sess. 24, capit. 12. *Nota quod ætate deficiente, etiam quoad unam horam, provisio beneficii est nulla: est commune cum Sanchez, Pal., Azor. et Salmant., num. 162*). Colligitur ex Tridentino, sess. 22, *De reformat.*, cap. 4, in fin., etc. In his tamen et similibus casibus multi excusantur, vel quia illud jus ubique non est receptum, vel quia bona fide tres annos fuerint in possessione, quæ veluti usucapionem et dominium parit. Les., dub. 20.

»Resp. 2.º Qui recipit beneficium quodcumque habens annexum ordinem sacrum, tenetur habere voluntatem saltem conditionatam clericandi, et sacrum ordinem recipiendi intra tempus a jure requisitum: Laym., cap. 13; Les., lib. 2., cap. 34, dub. 26. Ratio est, quia suscipiens officium cui obligatio est annexa, omni modo se habilitare tenetur; immo si curatum seu parochiale est, habetque intentionem sacerdotium intra annum non suscipiendi, sed parochiam dimittendi, non tantum mortaliter peccat, sed etiam ipso jure est privatus, et ad fructuum restitutionem tenetur, ut patet ex cap. *Commissa*, § 7, *De elect.*, in 6. Quod si tamen, mutata voluntate, ante finem anni sacerdos fiat, fructus retinere potest (idem docent Navar., Les., Sanchez, etc., cum Salmant., num. 190). Et sic tenendum contra Soto et Tolet., ut probatur ex dict. cap. *Commissa*, ubi dicitur, quod *recipiens beneficium curatum animo non suscipiendi sacerdotium, tenetur fructus restituere, nisi, voluntate mutata, promotus fuerit*. (Vide omnia verba textus citati infra num. 114.) Immo et Epis-

copus dispensare potest, ut, vicario substituto, studiis per septennium vacet.

3630. »Dixi 1.º *habens annexum ordinem sacrum*, quia si is non sit annexus, et beneficium sit simplex, licet illud acceptet animo fructus lucrandi et deinde uxorem ducendi, non nisi venialiter peccat, si alias officio suo satisfaciatur, ut docet Laym., cap. 17, Sanch., lib. 7, *De matrim.*, disp. 45. Ratio est, quia illa perversio ordinis, non videtur gravis, nec ullo jure vetatur, ideoque ad nullam fructuum restitutionem tenetur. Unde Garcia, part. 3, cap. 4, num. 42, talem ab omni culpa excusat.

»Dixi 2.º *voluntatem saltem conditionatam*: quia, si ex justa causa postmodum status clericalis minus illi convenire videatur, potest animum mutare, etiamsi beneficium sit curatum, v. gr., si primogenitus familiæ, aut frater, unicus sine liberis decedat, si optimum matrimonium ad conservationem familiæ nobilis, vel ad lites graves sopiendas necessarium offeratur. Ratio est, quia non est mens Ecclesiæ ita ad ecclesiasticum statum obligare, ut hæc et similia bona impediatur: Laym., loc. cit.»

3631. *Quæritur hic 1.º Quomodo peccet qui recipit beneficium simplex animo deinde uxorem ducendi, beneficio dimisso? Certum est peccare graviter, si beneficium habeat annexum ordinem sacrum, ut communiter docent Busemb., ut supra, et Sanch., lib. 7, De matrim., disp. 45, num. 14; Pal., tract. XIII, disp. 4, punct. 7, num. 14, et Salmant., tract. XVIII, num. 200 cum Soto, Tol., etc. Si vero ordinem sacrum annexum non habeat, tres sunt sententiæ. Prima, quam tenent Les., lib. 2, cap. 34, num. 132; Tolet., lib. 5, cap. 5, et Salmant., num. 199, cum Soto et Gut., dicit adhuc peccare mortaliter, quia similis intentio est perversio ordinis naturalis et divini statuentis, beneficia recipienda, esse tantum ad*

obsequium Deo præstandum. *Secunda* sententia, quam sequuntur Palaus, loc. cit., et Garcia apud Busemb., sup., censet nec leviter quidem peccare, quia nullum apparet præceptum hoc prohibens. *Tertia* sententia media, quam tuentur cum Busemb., Sanchez, loc., cit., num. 19, et Laym., lib. 4, tract. II, cap. 14, num. 11, cum Navar. et Vazquez, tenet hunc quidem non excusari ab aliqua culpa, cum talis animus aliquam involvat inordinationem; sed non peccare graviter, cum hujusmodi inordinatio non sit tanta, ut damnari debeat de mortali; nullo enim jure constat ipsam esse gravem. Nullum autem præceptum, ut recte docent S. Antoninus et P. Concina, quorum verba retulimus lib. 3, num. 547, v. *Ceterum*, est hominibus sub gravi imponendum, nisi evidens ratio id suadeat. Et ex hoc principio, tradito prius etiam a Div. Thoma, quodlibet. 9, art. 15, præfata tertia sententia probabilior mihi redditur.

3632. *Quæritur 2.º An peccet graviter, et teneatur restituere fructus, qui recipit beneficium curatum cum animo dubio vel conditionato suscipiendi sacerdotium intra annum? Affirmant Concina, tom. 10, pag. 152, et Sotus, Azorius apud Salmant. (num. 185), quia lex exigit veram intentionem suscipiendi, etc.; sic enim habetur in cap. *Commissa, de elect. in 6*: «Ceterum, si promoveri ad sacerdotium non intendens, parochialem receperis ecclesiam, ut fructus ex ea per annum recipias ipsam postea dimissurus (nisi, voluntate mutata, promotus fueris), teneris ad restitutionem fructuum eorundem, cum eos receperis fraudulenter.» Negant vero Navar., Barb., Gar., Graff. (ib., num. 186); quia textus loquitur de eo qui accipit fraudulenter beneficium; non autem dicunt accipere fraudulenter, qui cum animo dubio aut conditionali accipit. Verumtamen alii opinantur, ut Busemb., Les.,*

lib. 2, cap. 34, num. 131 et 133; Sanch., dict. cap. 45, num. 10; Pal., num. 5; et Salmant., num. 188; qui citant Lop., Man., Bardi, etc., accipientem cum dubio peccare mortaliter, et teneri ad fructus perceptos restituendos, quia dubitans revera non habet intentionem; non vero accipientem sub conditione quia hic veram habet intentionem, quamvis conditionatam. Sed prima sententia est mihi probabilior, quia intentio, ut non sit fraudulenta, debet esse determinata absolute ad ordinem suscipiendum.

ARTICULUS IV

3633. An liceat habere plura beneficia? Et, quinam beneficiarii teneantur ad residentiam?

An et quando liceat habere plura beneficia? vide alia apud Busemb.

Quotuplicia sint beneficia? Et quæ sint incompatibilia? Et an obtento secundo beneficio quomodocumque incompatibili, vacet primum?

An pluralitas beneficiorum sit vetita de jure divino vel positivo?

Quæ causæ cohonestent pluralitatem beneficiorum?

De obligatione residentię. Vide quæ habentur apud Busemb.

Quinam beneficiarii ad residentiam obligentur?

Quæ. 1.º An curati teneantur residere de jure divino?

Quid notandum circa residentiam Episcoporum?

Quid circa residentiam parochorum?

Dub. 1.º An parochi indigeant licentia in scriptis? Dub. 2.º An parochi habentes justam causam possint abesse per duos menses sine licentia? Quid si urgeat aliqua necessitas? Quid si absint per modicum tempus?

Quæ. 2.º Quo in loco beneficiarii teneantur residere? Et præsertim, ubi Episcopi? Et ubi parochi?

Quæ. 3.º Quænam causæ excu-